

MIDA TEHA PRÜGIGA?

Et keskkonnateadlikkus saaks alguse noores eas, on tarvis õpetada lapsi loodust mõistma ja sellesse säästlikult suhtuma. Looduslikult jäätmeid ei teki, küll aga on inimtegevuse poolt tekitatud jäätmete osakaal maailmas aina kasvav. Võib öelda, et jäätmed on osa meie igapäevaelust. On vähe tegevusi, mille käigus ei teki midagi üleliigset, mis prügikasti pannakse. Prügi ja selle sorteerimine on oluline teema, mis annab hea võimaluse juhtida laste ja vanemate tähelepanu säästmisele. Õppides oma igapäevaseid toimetusi tähelepanelikult jälgima, leiame rohkesti võimalusi, kuidas vähem jäätmeid tekitada.

Pihlapuu lasteaed osaleb Eesti ja Läti jäätmete vähendamise uurimisprojekti nr Est-Lat 65 „Jäätmete taaskasutus läbi kunsti ja käsitöö“ (WasteArt). Eelnevalt toimus õpetajatele auditi läbiviimise teemat tutvustav koolitus, koolitajaks Mari Tenisson Tipu Looduskoolist. Samuti osalesid Pihlapuu lasteaia töötajad prügi teemat käsitlevas uuringus, mille viis Rärna Aianduskooli lõputöö raames läbi Ly Kamja. Uuringu tulemusi tutvustas töö autor 30. aprillil meie õpetajatele.

Ajavahemikus aprilli lõpp ja mai algus käsitlesid kõik rühmad prügi sorteerimise ja taaskasutamise temaatikat. Eesmärk oli kaardistada, kui palju ja mis liiki jäätmeid meie rühmades ja üldkasutatavates ruumides tekib ning mida saaks teha nende vähendamiseks. Kogusime nädala jooksul kokku kõik jäätmed, mis erinevates ruumides tekivad ja viisime läbi jäätmeauditi. Jäätmeauditis osaledes said lapsed ise kategoriseerida jäätmeid õigetesse prügikastidesse, olla abilisteks kaalumise juures ja tunnistajaks, kui palju ja milliseid jäätmeid rühmades tekib. Seejärel analüüsisime auditi tulemusi ja arutasime, milliseid prügikaste vajame oma ruumides. Otsisime vastuseid küsimustele, missuguseid jäätmeid edaspidi sorteerida saame, mitmeid jäätmeliike saame ära anda ise, nende eest raha saades või tasuta. Tegime tulemustest kokkuvõtte ja planeerisime parendustegevusi. Kogu toimetamine toimus täiskasvanute järelevalve all ja ohutusnõudeid järgides (kasutasime kummikindaid; tagasime, et lapsed ei puutuks kokku teravate/ohtlike esemetega; pärast sorteerimist pesime käed). Sõimerühmad ja 3-aastased kohandasid teemat vastavalt laste oskustele. Kaasatud olid ka kõik teised lasteaia töötajad: kokad, üldkoristaja, majandusjuhataja, direktor ja tugispetsialistid. Ikka sooviga maast madalast kasvatada lastes oskust jäätmetega teadlikult toimetada ja laste kaudu viia teavet kodudesse, lastevanemateni.

Prüginädala päevad olid täis erinevaid tegevusi ja põnevaid avastusi. Teemanädala alguses küsisime lastelt „Mis on prügi?“. Saime palju erinevaid ja huvitavaid vastuseid. Näiteks, *prügi on praht, mis visatakse prügikasti; prügi on see, mis on toidu ümber ja pärast viskad selle prügimäele; inimesed ostavad nii palju poest ja siis tekibki palju prahti; prügi on see, mida ei tohi maha pillata, vaid taskusse peab pistma; prügi on must ja pisikuid täis ...*

Pakendeid sai uurida, võrrelda ja sorteerida. Koolieelikud Muumi ja Lotte rühmast teavad tänu jäätmete kaalumisele täpselt, mis on gramm ja kilogramm. Poku rühma lastel aitas robot BeeBot ära sorteerida kõik jäätmed õigetesse prügikastidesse. Mõmmi ja Poku lapsed käisid uudistamas Põlva Jäätmejaamas toimuvat. Pokud ja Mõmmid jõudsid ka sorteeritud taara taaraautomaati ära viia. Saadud rahaga mindi poodi ja lapsed said ise otsustada, mida ja kui palju selle raha eest osta saab. Pisikesed sõimelapsed Kakukestest, Tibudest ja Kiisudest teavad nüüd, et maas olev prügi tuleb viia prügikasti nii toas kui õues.

Väikesed Vandersellid keskendusid paberile. Katsuti erinevaid pabereid ja uuriti, kus saab paberit kasutada. Mängiti põnevaid ja õpetlikke paberimänge (kui muusika katkeb, otsi uus

paberileht; leia ajalehest pilt, mis meeldib ja räägi, mis seal peal on; kortsuta ajalehepaber väikeseks palliks ja mängime "paberpallisõda" tüdrukute ja poiste vahel).

Mis juhtub, kui ...? küsimus pani lapsed omavahel arutlema ja oletusi tegema. Vandersellid tahtsid teada, mis juhtub kommipaberiga vees. Pandigi kommipaber vette ja nüüd käiakse iga päev seda uurimas ja muutusi ootamas. Pokud tundsid huvi, mis kõduneb, mis mitte. Selleks kaevati masse auk ja erinevad jäätmed maeti maha. Aga kui midagi matta, peab koha ikka lilledega kenasti ka kaunistama, nii ka tehti. Nüüd ei jää muud üle kui oodata mõni nädal (ja rohkemgi veel), et saaks vaadata, mis on juhtunud.

Rühmades valmisid teemanädala raames taaskasutusmaterjalidest erinevad meisterdused ja esemed mängimiseks. Igas rühmas võis silmata omanäolisi laste poolt kujundatud prügikaste. Pipi rühma lapsed otsustasid, et nende rühma on hädasti tarvis prügikasti tühjade patareide kogumiseks. Vandersellid näiteks valisid nohuste taskurätikute prügikastile sildiks *tilkuva ninaga onu pildi*. Sipsiku rühmas valmistas lapsevanem pappkastidest suurepärase ja asjaliku auto. Poku rühmas meisterdati värvilistest korkidest kala. Vandersellid rebisid ajalehepaberist tükke, millest valmistatud pabermass vajutati küpsisevormidess. Kaks päeva kuivamist ja lõbusad kujundid olidki valmis.

Õpetajad olid eelnevalt uurinud teemakohast kirjandust ja leidnud lastega arutlemiseks õpetusliku sisuga raamatuid, nagu Y. Walcker "Sami, Amazonase prints", M. Norman „Põnevad prügilood“, E. H. Sits Nätsupaberi rännak“.

Nädala lõpuks olid lapsed nagu väikesed eksperdid, kes arutlesid kogetust asjatundlikult. Tõdeti, et *prügi on väga palju; kõike prügi ei pea viima prügimäele, osadest prügidest võiks midagi meisterdada, näiteks muusikariistu; prügi võiks viia hoopis jäätmejaama, seal tädid ja onud sorteerivad selle ära; osadest asjadest, näiteks pudelitest, saab uued pudelid teha; sorteerimine on vajalik ja pole üldse raske; metsa ei tohi prügi maha visata, loomad võivad seda süüa ja haigeks jääda; sorteerima peab, et saada taarat – siis saab selle ära viia ja saab raha. Raha eest saab midagi lasteaiale osta.*

Nädala meeleolukam sündmus oli aga õpetajate poolt lavastatud näidend „Metsloomad hädas prügiga“. Lugu jutustas ilmekalt, et prügi metsa all pole lihtsalt kole, vaid ohtlik loomadele ja ka meile endile.

Mida teha, et jäätmeid tekiks vähem? Prügi probleemi lahendus algab meist endist. Jäätmeauditist selgus, et kõige rohkem tekib lasteaias just paberi-papi jäätmeid. Ühiselt otsustasime, et võtame kasutusse eraldi prügikastid paberi-papi tarbeks.

Suur ja vajalik, samas lõbus, töö sai tehtud. Suured tänud lasteaiaperele aktiivse kaasalöömise eest!

Ulvi Stanevitš
Lasteaed Pihlapuu Poku rühma õpetaja

Pildi autor Mari-Liis Kasak

Pildi autor Marili Lepik

Pildi autor Ulvi Stanevitš

Pildi autor Marili Lepik